

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้ัญเชิญ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี **“คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”** ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 สรุปได้ว่า สังคมได้เปลี่ยนแปลง โครงสร้างเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมและภาคบริการมากขึ้นระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นมาก อันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขาพอนามัย การมีหลักประกันสุขภาพที่มีการปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ แต่เศรษฐกิจไทยยังไม่เข้มแข็งและอ่อนไหวต่อความผันผวนจากปัจจัยภายนอก สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็น โอกาส ขัดขวางต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตในการแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดียกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็ง สมดุล อย่างสร้างสรรค์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า การลงทุน การพัฒนาคุณภาพคน ทั้งความรู้ คุณธรรม สังคม มีพลังและเอื้ออาทร เน้นการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของพลังงานและอาหาร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) โดยเน้นการป้องกันปัญหาจากวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพราะเราเพิ่งผ่านวิกฤตการณ์เศรษฐกิจโลก และวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ เป้าหมายหลักของแผนฉบับที่ 11 เน้นความสุขของประชาชนในการที่ประชาชนอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงมหาดไทย ได้นำนโยบายตามที่รัฐบาลแถลงนโยบายมาสู่การปฏิบัติ และขยายผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีนโยบายบริหารแบบบูรณาการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน ชุมชนโดยมอบหมายให้กรมพัฒนาชุมชนนำนโยบาย กลยุทธ์ สู่การปฏิบัติในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาและเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วสุ มละสาร. 2550 : 61) คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานของชุมชน ด้านค่าตอบแทนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 ส่วนด้านความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 หากเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ใช้แนวคิด และทฤษฎีปัจจัยคู่ของเฟรดเอเดริก เฮอรัชเบอร์ก พบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับงานวิจัยของ (วไลพร เจริญ : 2545) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานที่ทำงานเป็นกะในระดับปฏิบัติการ ซึ่งตรงกับ (สุจิตรา แก้วดู : 2550) พบว่าประชาชนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ปรากฏมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.43 อาจเนื่องมาจาก ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานไม่พอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งต้องมีอาชีพเสริมเพื่อให้รายได้เพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตามเมื่อเน้นพิจารณาผลงานวิจัยของ (กันต์ฤทัย หอพิบูลย์สุข. 2548) และ(สุภาภรณ์ ชารพภูมิ. 2550 : 140) สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของประชาชนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในด้านค่าตอบแทนต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 นอกจากนี้ยังพบชัดเจนอีกว่าความพึงพอใจด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในงาน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการทำงานในการวิจัยนี้มีค่าเฉลี่ย 3.21 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ปานกลาง ตรงกับปัจจัยแนวคิดของ (Richard E. Walton. 1979) เกี่ยวกับลักษณะสำคัญที่ประกอบขึ้นเป็นคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ประการ ซึ่งกล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย หมายถึงสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางด้านจิตใจ นั่นคือ สภาพการทำงานต้องไม่มีลักษณะที่ต้องเสี่ยงภัยจนเกินไป และจะต้องช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกสะดวกสบาย และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว ในด้านคุณภาพชีวิตจะเห็นว่า (สกล พรหมสิน. 2546 : 98-99) พบว่า ในด้านปัจจัยสี่ ด้านรายได้ และการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับที่ต่ำพร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการทำงานของผู้ที่มีงานทำได้รับค่าตอบแทนน้อยมีมากที่สุด ร้อยละ 52.6 ซึ่งสอดคล้องกับแรงงานนอกระบบของประเทศไทย ปี 2550 มีจำนวน 23.3 ล้านคนที่มีงานทำ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองสวัสดิการและหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากการทำงานมากที่สุดคือค่าตอบแทนน้อย คิดเป็นร้อยละ 49.3 โดยโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานในสถานประกอบการ สถาบันเสริมสร้างขีดความสามารถมนุษย์มีกำลังแรงงานที่เป็นกลุ่มแรกหลักที่จะก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาด้านอุตสาหกรรม

กลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้า OTOP ได้มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติน้อยมากเนื่องจากสภาพการทำงานที่ยังขาดความรู้และการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะส่งผลไปสู่คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2551 ในความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ยังมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ของผู้บริโภค ดังนี้

ตารางที่ 1.1 การคิดจะใช้หรือบริโภคสินค้าชุมชน/สินค้า OTOP

การคิดจะใช้หรือบริโภคสินค้าชุมชน/สินค้า OTOP	ทั่วประเทศ	ภาค				
		กรุงเทพ - มหานคร	กลาง (ยกเว้น กทม.)	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
คิดจะใช้	78.0	70.1	73.1	80.4	82.7	79.8
ไม่คิดจะใช้	7.6	11.8	9.2	7.6	5.5	6.3
ไม่แน่ใจ/ไม่	14.4	18.1	17.7	12.0	11.8	13.9
ทราบ						
มีการใช้/บริโภค	56.9	58.7	50.6	58.9	58.6	59.4
คิดจะใช้	53.5	53.3	47.7	56.8	55.3	54.9
ไม่คิดจะใช้	1.0	1.8	1.0	1.1	0.6	1.5
ไม่แน่ใจ/ไม่	2.4	3.6	1.9	1.1	2.7	3.0
ทราบ						
ไม่ได้ใช้/บริโภค	43.1	41.3	49.4	41.1	41.4	40.6
คิดจะใช้	24.5	16.8	25.4	23.7	27.4	24.9
ไม่คิดจะใช้	6.6	10.0	8.2	6.5	4.9	4.8
ไม่แน่ใจ/ไม่	12.0	14.5	15.8	10.9	9.1	10.9
ทราบ						

ที่มา: การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) พ.ศ.2551 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โครงการตามยุทธศาสตร์ จังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม 2550 ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ให้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมทั้งในส่วนของครอบครัว รวมทั้งชุมชนที่ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทั้งในปัจจุบันสภาพสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้วิถีชีวิตของคนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย กรมพัฒนาชุมชนนำนโยบาย กลยุทธ์ สู่การปฏิบัติในนำตัวชี้วัด 6 X2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความดี 5 ประการสู่กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ทั่วประเทศ จากปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา เมฆขำ. (2550) ศึกษาเรื่องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผลงานวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติตามตัวชี้วัด 6X2 ของ

กรมพัฒนาชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1.กลุ่มผู้ปฏิบัติได้ผลดี 2.กลุ่มผู้กำลังปฏิบัติ 3. กลุ่มผู้ไม่เคยปฏิบัติ และมีกระบวนการบันได 4 ขั้น เป้าหมายสู่ความสำเร็จตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข แต่ยังคงในอีกมิติหนึ่งที่จะนำรูปแบบดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติจริงให้เป็นต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านกระบวนการผลิตของกลุ่ม OTOP ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ชุมชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นได้ว่ายังไม่มีหน่วยงานใดที่จะให้ความสนใจในการพัฒนาศูนย์ต้นแบบเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรมให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP จึงเป็นเหตุผลและความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง นำรูปแบบที่ได้จากงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยนักศึกษาได้มีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งเป็นแหล่งความรู้ให้กับนักศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ค้นคว้า และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานของภาครัฐ แสดงให้เห็นว่านโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับชุมชนที่สอดคล้องกับ พรบ. ในมาตรา 7- 8 เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP โดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านกระบวนการผลิตของกลุ่ม OTOP ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนให้เหมาะสมตามกระแสการพัฒนาอย่างยั่งยืนและกระแสของเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีจุดหมายร่วมกันที่ต้องการให้ประชาชนรู้จักความพอเพียงไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือเศรษฐกิจก็ตาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดทั้งสองแนวนี้มาประยุกต์ใช้กับผู้ผลิตสินค้า OTOP โดยความร่วมมือของคนในชุมชนเอง เพื่อนำผลที่ได้จากการพัฒนารูปแบบมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในการทำงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการผลิตของกลุ่ม OTOP ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

1.2.2 เพื่อประเมินปัจจัยแห่งความสำเร็จกระบวนการผลิตที่เหมาะสมของกลุ่ม OTOP ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

1.2.3 เพื่อสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านกระบวนการผลิตของกลุ่ม OTOP ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาไว้ 4 ด้านดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

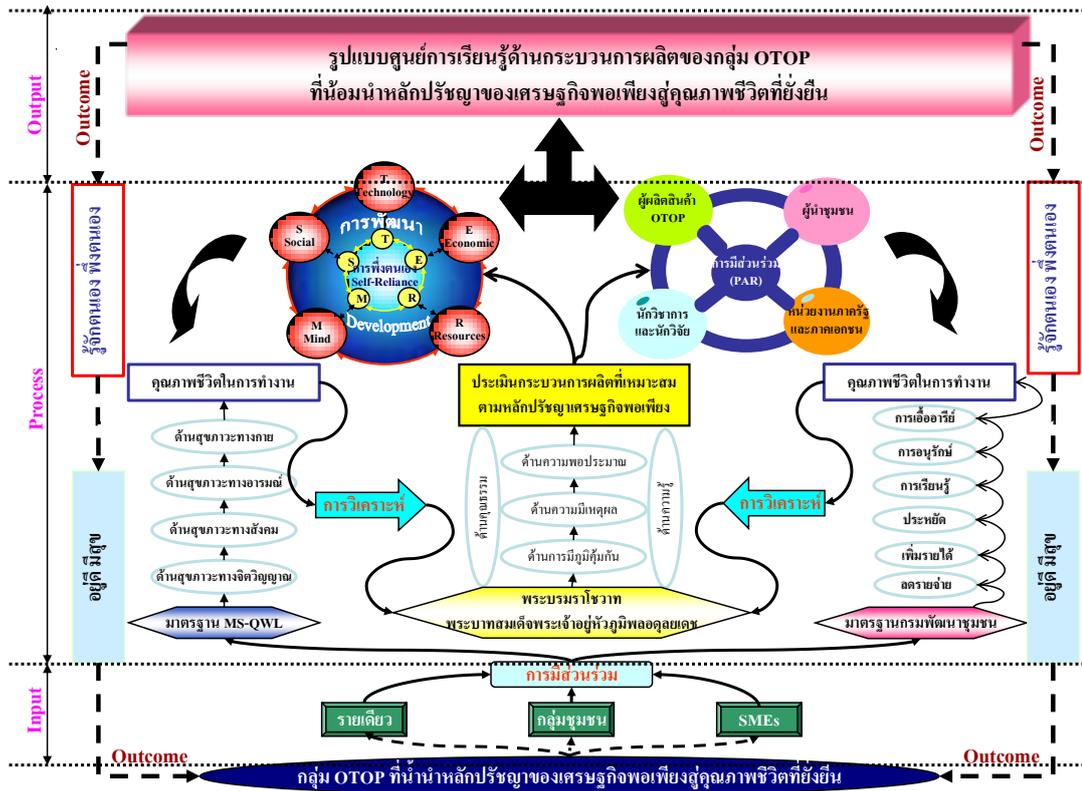
กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ที่ขึ้นทะเบียนบัญชีกับกรมพัฒนาชุมชน และที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย พ.ศ. 2552 อำเภอบางคนที ในจังหวัดสมุทรสงคราม

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยจากนโยบายการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชุมชนของกระทรวงมหาดไทย แผนชุมชน 2551 และบูรณาการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) มาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่ตนเองการพัฒนาชุมชนด้วยแนวคิด 4 พ. ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคน 2) ด้านการพัฒนาพื้นที่ 3) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและแหล่งรายได้ 4) ด้านการพัฒนาแผนชุมชน

กรอบแนวคิดที่ 1 รูปแบบศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้นำแนวพระราชดำริของพระองค์ **“ระเบิดจากข้างใน”** ที่ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว ซึ่งผู้วิจัยใช้ชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ด้วยวิธีดำเนินการปฏิบัติโดยชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP เป็นผู้ดำเนินการวิจัย ส่วนนักวิจัย นักวิชาการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำและนำหลักวิธีการที่จะประยุกต์ใช้เสริมในการให้ข้อมูลตามหลักวิชาการ และให้ผู้นำกลุ่มชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และนักพัฒนาหรือผู้ประสบความสำเร็จเข้ามาปรับปรุงประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP แบบมีส่วนร่วม โดยภาครัฐ/ภาคเอกชน มีการแลกเปลี่ยนอันไปสู่การวิธีการปฏิบัติพร้อมกับทดลองใช้แล้วจึงได้นำรูปแบบ กลยุทธ์ ที่ถูกต้องไปใช้กับชุมชนอื่นให้ประสบความสำเร็จ และทำให้เกิดผลดีในชุมชนนั้น โดยการมีส่วนร่วมด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 การบูรณาการรูปแบบศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย จำนวน 12 เดือน

1.4. นิยามศัพท์

1.4.1 รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย อันได้แก่ ความรู้ในการเข้าใจชีวิต ธรรมชาติ ทรัพยากร สังคม การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตามสัญลักษณ์ รวมถึงความรู้ในการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการจัดการที่เกิดขึ้นโดยชุมชน โดยผู้นำที่สามารถดำเนินการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชน เช่นการประชุม การฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้

1.4.2 ด้านกระบวนการผลิต หมายถึง กระบวนการค้นคว้า คิดออกแบบ แกะไขและปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้น

1.4.3 กลุ่ม OTOP หมายถึงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) หมายถึง การนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

1.4.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ของกลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้า OTOP ในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่

บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วย คุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในวิถีคั้ง

1.4.5 ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ตามเกณฑ์ของกรมการพัฒนาชุมชนแบ่ง ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทอาหาร 2) ประเภทเครื่องคั้ม 3) ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย 4) ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก 5) ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร

1.4.6 กลุ่มผู้ผลิต หมายถึง การรวมตัวของผู้ผลิตสินค้า OTOP ภายในชุมชนของตนเองแล้ว ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการพัฒนาชุมชน

1.4.7 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี พระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 25 ปี และเมื่อเกิด วิฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 พระองค์ก็ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้อยู่รอดและอยู่ได้ อย่างมั่นคง ยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน

1.4.8 ผู้ประกอบการ ผู้ผลิต หมายถึง กลุ่มชุมชน ชาวบ้าน ที่ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัด นนทบุรีที่ส่งผลงานเข้าคัดสรรระดับดาว ในปี 2549

1.4.9 รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่ได้จากการมีส่วนในการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกและ SWOT กำหนดรูปแบบ มาจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์เพื่อจัดทำข้อสรุปให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

1.4.10 การสังเคราะห์ หมายถึง กระบวนการที่ได้จากการ SWOT เพื่อประเมินกลยุทธ์ ทางเลือก และนำมา เมทริกซ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะความคิณามารวมกันเข้า เป็นหนึ่งก่อให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น เพื่อหาข้อสรุปที่ดีที่สุด

1.4.11 คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน หมายถึง การที่ชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข ทางด้านสุขภาพทางกาย อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ

1.4.12 คุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตเรียบง่าย พอใจในสิ่งที่มีอยู่ มีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันพร้อมทั้งมีคุณธรรมและ จริยธรรมในการดำเนินชีวิต

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนี้

1.5.1 ชุมชนร่วมประชุมกับศูนย์เรียนรู้ ได้ความรู้ในการพัฒนากระบวนการผลิต และ การตลาด เพื่อไปประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเพิ่มรายได้แก่ผู้ผ่านการอบรม และพัฒนาขีดความสามารถของคนในชุมชน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของชุมชน ส่งความร่มเย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

1.5.2 ชุมชนเกิดกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชน บนพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจตามสภาพปัญหาแต่ละชุมชนและใช้กระบวนการกลุ่มในการปรับเปลี่ยนตามสภาพทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.5.3 ทำให้เกิดการค้นหาแนวทางการดำเนินชีวิต ในรูปแบบใหม่ ภายใต้การดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม นั่นก็คือ การจัดระเบียบวิถีชีวิตของตนเอง และครอบครัว เพื่อให้เกิดความสมดุลในทุกๆ ด้าน และทำให้เกิดเวทีของการเรียนรู้ของคนในชุมชนอย่างไม่สิ้นสุด มีความมั่นคงและก้าวอย่างอย่างมั่นใจ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องพร้อมแสวงหาภาคีการพัฒนา ร่วมในการทำงานทุกระดับ ให้เป็นแหล่งการศึกษาคุณภาพจากภายนอก ทั้งในรูปแบบของสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ เอกชน และกลุ่มองค์กรประชาชนทั่วไป ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5.4 ด้านนักศึกษา และคณาจารย์ ได้ประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนที่มีรายวิชาวิจัยและโครงการสู่ภาคการปฏิบัติจริงในการลงพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในเชิงประจักษ์ ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิตด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้า ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏและตาม พรบ. ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้า OTOP

1.5.5 ชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ได้พัฒนาองค์ความรู้ด้านกระบวนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในการทำงาน ลดต้นทุน ลดเวลาเพื่อเพิ่มรายได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการปฏิบัติถ่ายทอดให้กับชุมชนอื่นที่มีลักษณะการทำงานคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวเองสามารถดำเนินชีวิตให้มีความสุขในด้านการงานทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5.6 เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาส การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ การสืบทอดรูปแบบกระบวนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับกลุ่ม OTOP มุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง สร้างองค์ความรู้ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน การถ่ายทอดความรู้จึงทำเกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาเพื่อใช้ในการทำงานทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้น เพื่อรวบรวมความรู้ภายในชุมชนและนำความรู้จากภายนอกที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทุกคน

1.5.7 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP สามารถพัฒนากระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์แนวใหม่ที่ตอบสนองกลุ่มลูกค้าส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานของตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับไปสู่กลุ่ม SME และบริษัทจำกัด โดยมีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันองค์ความรู้กับ

ภาคเอกชน และส่งเสริมในการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา ในการต่อยอดให้ปฏิบัติงานจริงกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

1.5.8 ผลลัพธ์ที่ตอบสนองกลุ่มลูกค้ามากขึ้นและต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ทำให้การประกอบอาชีพเกิดความมั่นคง สร้างคุณค่า และเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับตัวเอง ให้กลายเป็นความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน ส่งผลทำให้ยกระดับมาตรฐานแรงงานของชุมชนเป็นมาตรฐานแรงงานที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO)

1.5.9 เพิ่มประสิทธิภาพในช่องทางการตลาด ชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการในกระบวนการผลิตที่ทันสมัยโดยการลดต้นทุนแต่ไม่ลดคุณภาพส่งผลทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีก็จะประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง โดยเฉพาะการบริหารจัดการคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เกิดความเข้มแข็ง ในยุคการค้าเสรี ซึ่งการค้าและการลงทุนมีความเสรีและเปิดกว้างทางการตลาดมากขึ้น ทำให้ต้องยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะช่วยทำให้มีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล และความพอประมาณ ภายใต้ยุคกระแสโลกาภิวัตน์ จึงทำให้ชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ดำเนินการอยู่ได้อย่างยั่งยืน

1.5.10 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ทั่วประเทศ สามารถใช้นำรูปแบบกระบวนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมของชุมชน มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง เพื่อความยั่งยืนในการประกอบอาชีพอย่างมีความสุขในด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.5.11 การมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนตนเองและเกิดความสัมพันธ์กันมากขึ้นฝึกฝนให้ประชาชนได้เรียนรู้การพึ่งพาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยึดถือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้มีความสุข พร้อมทั้งได้เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการทำงานของชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดอย่างทั่วถึงกัน

1.5.12 กลุ่มชุมชน ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน เกิดการเรียนรู้รูปแบบวิธีการในการลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิตพร้อมทั้งต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ภายในชุมชนในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านคุณภาพชีวิตการทำงานของชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ค้นหาค้นหาองค์ความรู้ของตนเองกับนักวิจัยเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคือความเหมาะสม เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทำให้มีพื้นฐานเข้มแข็งมีทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพเมื่อใช้การถ่ายทอดแยกตามประเภทของเทคโนโลยีที่เหมาะสม

1.5.13 องค์การบริหารส่วนตำบล มีการประสานงานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม OTOP โดยการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่

หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต ส่งผลให้เกิดกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ทำให้สินค้ามีคุณค่า และการบริการบนฐานความรู้ในความเป็นไทยที่ใช้กระบวนการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนทุนความรู้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงาน

1.5.14 สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด ได้รูปแบบกระบวนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมของชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาคลัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทานรวมทั้งเครือข่ายของชุมชนบนฐานรากของความรู้ใหม่ ในด้านคุณภาพชีวิตของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมีมูลค่าสูงเป็นที่ยอมรับของตลาดพร้อมทั้งให้การพัฒนาระบบมาตรฐานในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างในพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีผลต่อกระบวนการผลิต เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในระบบเศรษฐกิจ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างอาชีพและรายได้ที่จัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน สามารถส่งเสริมการลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.15 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีกระบวนการในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีกระบวนการผลิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตของภูมิปัญญาท้องถิ่นลงการปฏิบัติในพื้นที่จริง และเป็นการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาสาขาการจัดการอุตสาหกรรม และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้ได้ประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาระหว่างของชุมชนร่วมกับนักศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ในการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของชุมชนนำมาบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันให้เกิดความยั่งยืนต่อไป